

REDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 8
karna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
poldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in
svetnikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo
AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Ostro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna
K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.
UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petdvajsetica 30 vin., pogojen prostor, poslana
in reblane 40 vin. — Inserate sprejema upravnistvo.
Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 736. V Ljubljani, v ponedeljek dne 17. novembra 1913. Leto III.

Večna avstrijska mizerija.

Pred kratkim je bilo dve leti, odkar je Avstrija osrečena z vladno gospodo grofa Stürgkha. Če ima sedanjí vodja naše domače usode vsaj malo pravicoljubnosti poleg svoje velike samoljubnosti v duši, tedaj mora priznati, da ga je spremljala izredna sreča; kajti če bi bili njegovi talenti globoki kakor ocean, vendar ne bi bili dostopni, da je dve leti mogel ostati na krmlju avstrijske državne ladje. Le preblagi usoda in pa slabotnosti meščanskih strank se ima čestiti, ki je bil ob nastopu sprejet z vsestranskim neomejenim nezaupanjem, on, ki ni dve leti storil nič drugega, kakor da je spravil dve veliki militaristični zahtevi pod streho, zahvaliti, da je še danes načelnik vlade, dasi bi bil že davno zaslužil pokoj.

Dobri dve leti vlada lepi štajerski grof, ki če danes vprašamo, kaj se je v Avstriji izpremenilo na bolje, ni treba nič drugega, kakor da pogledamo na Češko in v Galicijo. Dve veliki težili nam dasta odgovor, ki pove dovolj. Na Češkem je ustavljena deželna ustava, namesto avtonomnega deželnega zbora vlada absolutistična upravna komisija; v Galiciji ne more deželni zbor priti do dela in po zraku frče glasovi, da bo v Lvovu vpeljan podoben komisariat kakor v Pragi. Češko-nemška sprava, ki je bila pravurna točka Stürgkhovega programa, se je nesrečila; poljsko-rusinski spor se je postril tako, da je postal enako kritični, enako nevaren kakor češko-nemški. O konfliktih v manjših deželnih zboreh, o komaj za silo zakrpanem sporu na Štajerskem, o enako pod pepelom tleči nerjavici na Tirolskem, o akutnem razdoru v Istri niti ne govorimo. Vse zmede v deželah pa odsevaljo na ta ali na oni način v državnem zboru in ovirajo delo centralnega parlamenta, med katerim se znašajo nezadovoljne narodnostranke, ker ne vedo, nad kom naj bi se sicer znesle.

Dve leti uživamo gospoda grofa Stürgkha, ki je prišel, da spavi avstrijski svet v pravi tir, danes je v tej kuriozni državi vse pri starem, da so spori tem ostrejši, čim dalje trajajo, in da je življenje v črnorumeni domačiji še teže, ker se je vsej podedovani mizeriji pridružil še strašna gospodarska kriza. Kakor da ne dostojne grof Stürgkh, nas je Bog v svoji jezi zagospodil še z grofom Berchtoldom, in dobro, če Avstrijanec si res ne more želeti ničesar več.

Toda visoka politika zunanega grofa je poglavje zase. Tudi blaginja, ki jo imamo zaradi Stürgkha, je vredna, da ji človek posveti nekoliko pomilne pozornosti. V državnem zboru je bilo zadnje dni nekoliko govora o njej, in slani načelnik avstrijske vlade je odgovarjal na neke interpelacije o češkem komisariatu, in ga je hotel prikazati parlamentu kot čisto nedolžen eksperiment, in o njegovem odgovoru je razvila debata. Posebno globokoumna resnica bila, in dober del površnih govorov, ki so bili izrečeni ob tej priliki, govorov, ki so se bavili o vsemih mogočih rečmi, le s tem ne, o čemer je bilo treba govoriti, bi se bil brez škode lahko zamolčal. Vendar pa je bilo v tej debati nekaj zanimivega: Pokazalo se je, da imamo v Avstriji prikazen, ki bi jo bilo smatrati naravnost za čudež. Grof Stürgkh vlada, pa — nima v parlamentu večine. Niti nemški Nationalverband, ki ga je ves svet smatral za njegovo najzanesljivejšo gardo, ni zadovoljen z ministrskim predsednikom in njegovim kabinetom; in markizatski šef vlade, ki ni tako zaljubljen v svojo moč, kakor grof Stürgkh, bi bil nemudoma dejal »adijo«, če bi bil moral slišati take odповedi, kakršne je štajerski gospod poslušal od svojih lastnih trabantov.

Vlada nima večine, v eni najvažnejših točk je njena politika splošno obsojena, stara avstrijska mizerija neresenih narodnih sporov

razjeda parlament, živ krst pa ne ve, kako misli grof Stürgkh izpeljati državo iz te zagate in pribaviti njenim narodom nekoliko normalnega življenja. Grof Stürgkh pa gotovo tudi sam ne ve tega, zakaj drugače ne bi skrival svoje luči, ampak bi bil že davno poskrbel, da bi se bila zablesčala od severa do juga in od vzhoda do zapada.

V debati o njegovem — Bog odpusti! — šolarskem odgovoru se je večkrat ponavljala beseda o narodni avtonomiji. Nekaterim govornikom se je poznalo, da so se tekom let vendar nekoliko naučili od socialne demokracije, četudi še ni dognano, koliko so njeni nauki prodrli v globočino narodnih duš. Vsekakor pa je naglašanje narodne avtonomije nekakšen napredek v tej državi, kjer se pojmi tako težko ločijo od starega kopita. Gotovo je narodna avtonomija edino zdravilo za temeljno bolezen, ki ovira vsak napredek in vsak razvoj. Ali narodna avtonomija ne more biti dar božji, ki pade nepričakovano iz nebes, in narodna avtonomija ne sme biti fraza, ki se razlaga v vsaki vasi drugače. Njena vrednost je v tem, da poda vsem narodom enake pravice in enako svobodo. To pa je le mogoče, ako se tudi v podrobnostih izvede na eni podlagi in po enakih načelih.

Zato je zgrešeno, da se »rešuje« — in seveda ne reši — narodno vprašanje od dežele do dežele in nemara še od okraja do okraja. Če ne postanejo za narodno avtonomijo vsi narodi enakopravni, tedaj se pač izpremeni oblika mizerije, ampak mizerija sama ostane. Narodno vprašanje se mora rešiti na enem mestu in v sporazumu vseh narodov; na drugačen način je vsaka rešitev nemogoča.

Noben ministrski predsednik še ni spoznal te osnovne resnice, ampak vsi so barantali, vsi so krpali, vsi so mazali, zdaj tukaj, zdaj tam; in vsi poizkusi so ostali brez rezultata. Za grofa Stürgkha pa je obtežilo, da je vse to videl, pa je ostal pri starem, brezuspešnem receptu. Ne le, da nima mož nobene svoje ideje, ki bi namesto stare nemoči postavila novo moč, niti onih rezultatov dosedanje klavernosti, ki mu jih drugi kažejo s prstom, ne spoznava; niti one poti ne vidi, na katero ga trda dejstva gonijo z neizprosno silo.

Na kaj čaka grof Stürgkh? Čehom in Nemcem priporoča, naj se spravijo; Poljakom in Rusinom prigovarja naj se pobotajo. Za tako apeliranje ne bi bilo treba ministrskega predsednika. To bi lahko opravil vsak gramofon. Pa če bi se res zgodil čudež, da bi Čehi in Nemci, Poljaki in Rusini podpisali za zeleno mizo spravno pogodbo, bi bil tak mir le od danes do jutri; v najkrajšem času bi s povečano silo izbruhnili nemško-slovenski, nemško-italijanski, italijansko-hrvaški spori, in preden bi se te luknje dale kakorkoli zakrpati, bi bil na severu zopet dirindaj natančno tako kakor v Istri, kjer so skovali lokalno spravo za lipno potrebo, pa ni imela pogodba niti toliko časa veljave, da se je posušilo črnilo, s katerim je bila spisana.

Grof Stürgkh bi bil lahko zadovoljen, da je bil dve leti ministrski predsednik. Avstrija pa ima njegove dveletne umetnosti resnično dovolj, in če ima državni krmar res kaj patriotizma, ga ne more bolje manifestirati, kakor če se poslovi. Kajti avstrijski narodi so znali veliko pretrpeti, vsega pa vendar ne prenese. Od samega nesrečnega zdravljenja so že tako bolni, da morajo poginiti, če se bo z njimi še nekaj časa tako eksperimentiralo kakor doslej. V Stürgkhovo čarovniško moč ne veruje nihče več; če nimajo niti njegovi vdani slugi iz Nationalverbanda več zaupanja vanj, tedaj je čas, da spozna, kako je njegova politični obrt nepotrebna.

O katoliškem časopisju.

Italijanski jezuit pater Chiandano je izdal spis o tem, kakšen bodi katoliški časnik. Papež Pij X. mu je poslal posebno pismeno zahvalo, češ, da je njegovo delo lahko vodnik tudi škofom, ki morajo v svojih škofijah nadzorovati katoliške časnike, obenem ga je imenoval za voditelja najuglednejše italijanske katoliške revije. Podajamo svojim bralcem glavne misli, ki smo jih posneli iz »Časa«, slovenske katoliške revije (1913, 6. zvezek), da vidijo, kaj se zahteva od katoliškega časnikarja.

Katoliški časnik se mora varovati krivoverških nauk in ne sme kritizirati cerkvenih odredb; zakaj katoliški časnikarji niso poklicani, da cerkev, ki je predstaviteljica oblasti, kritikujejo, marveč da jo spoštujejo. Poročila o govornih ali spisih brezvercev naj prinašajo le tedaj, če jih znajo takoj odločno in dobro zavračati, drugače naj molče o njih. Resničnih vrtilj nasprotnikov katoliški časnik ne sme sicer zanikavati, a ne sme jih tudi povzdigovati. Če je delo po obliki še tako lepo, a je po vsebini slabo in kvarno, ne zasluži hvale. Duh časa je tak, da smo še prepopustljivi. Nasprotniki bi se od naše hvale samo prevzeli. Ako ima kako društvo kaj protibojnega in proticerkvenega v svojem programu, ga ne smemo hvaliti ali priporočati. Če ni v pravih ničesar

takega, je treba gledati, kakšno je praktično društveno delovanje, in paziti, ali je dano jamstvo, da društvo ne krene na napačno pot. Splošno: Ni se zanašati na društva, ki jih ne vodijo katoliški mošči. Katoliški listi naj ne prinašajo podrobnih spisov raznih zločinov, zlasti spolnih.

Katoliški časopis mora biti odkrito katoliški. Nekateri bi radi, da bi stali katoliški listi na krščanski podlagi in ne bi vedno poudarjali katoliških načel. To je napačno. Tak list bi več škodoval nego koristil katoliški stvari. Zakaj, ako bi ne poudarjal katoličanstva, bi s tem priznaval, da za pravni in socialni prepoved človeške družbe niso potrebna in primerna katoliška načela, ampak da zadoščajo načela, ki so skupna tudi drugim verstvom. Ako bi tak list brali le brezverci, bi ne bil brez koristi. Toda v resnici bi se širil najprej med katoličani in bi tako izpodrival dobre katoliške liste. Katoliški časnik mora biti na neki način bojevit, razen onih listov, ki imajo trgovske, denarne, industrijske interese in se jim ni treba bojevati zoper brezverce. Kristjan mora biti vedno v boju, zakaj ni mogoče prav pospeševati socialne blaginje, ne da bi se pospeševalo katoliško verstvo. Ni pa treba, da bi moral biti vsak časnik enako bojevit. Predvsem je treba po-

bijati velike moderne zmote: Materializem, evoluzionizem, modernizem in indiferentizem. Časnikar mora biti mož discipline. Naj nihče ne ugovarja, da cerkev ni v vsem nezmotljiva. Katoliški časnikar naj bo prepričan, da je za religijo in socialno blaginjo vedno bolje, če poslušna ukaze in svete papeža in škofa, nego pa če dela po svoji glavi, a naj se mu zdi njegova sodba še tako utemeljena. Moči nasprotnikov ne sme prečenjati in ne podcenjevati, v prvem slučaju vzbujaja med katoličani malodušnost, v drugem brezdelni drež in prazne upe.

Nekateri pravijo, da se je treba prilagoditi času. Gotovo, če je to mogoče po vesti in pameti. Čeprav rabimo milejše izraze, ne smemo kvariti izrazom zmisla. Osebo in zmoto ločimo, a le toliko, kolikor je mogoče; ne smemo pa z ozirom na osebo pustiti, da se širi zmota. Ni mogoče, da ne bi zadeli osebe, ko udarimo zmoto, nekaj sence smešnosti in neumnosti ostane tudi na osebi. Kadar pa gre zoper ošabne sovražnike cerkve ali grde hinavce, tedaj je treba očigoviti njih spise brezobzirno. Tu gre za resnico in pošten namen; zato za javnost ne velja splošna zapoved krščanske ljubezni, pač

Dnevne beležke.

— Deželni odbor kranjski zoper »umazane« delavce. Z Gorenjskega nam pišejo: Deželnemu odborniku in zdravniku dr. Zajcu je lahko znerjati zagorske rudarje s črnimi knapi, ker ve, da v deželnem zboru ni nikogar, ki bi ga poklical na odgovor. Zmerjanje delavcev na kmečkih shodih je pri klerikalcih že od nekdaj jako priljubljeno sredstvo zoper socialne demokrate, ker je znano, da zlasti klerikalni kmet ne smatra svojega hlapca za sebi enakovrednega človeka. S. L. S. je vzela v svoje okrilje tudi takozvane krščansko socialne delavce, v znani brošuri »Dejanja govore!« pa je na delavske zahteve skoro čisto pozabila. Ampak ne samo »pozabili« so klerikalci na svoje delavcem dane obljube, marveč so jih z raznimi sklepi deželnega odbora naravnost oškodovali. Naj navedem samo en slučaj, ki sem ga občutil na lastni koži. Pred leti je znašala oskrbninska pristojbina za III. razred v deželni bolnici v Ljubljani po K 190 na dan. V teku svojega gospodarstva v deželi so zvišali klerikalci to pristojbino na 2 K 40 vin. Če je delavec sprejet v bolnico, član bolniške blagajne, plača za prve štiri tedne oskrbnino bolniška blagajna, od petega tedna naprej pa jo mora plačati sam, če ima le količjak sredstev. Dežela plača le za največje reveže, ki prav ničesar nimajo. Zdjaj pa pogledimo, kakšno škodo trpe družine bolnih delavcev radi te zvišane oskrbnine. Najvišja bolniščina, ki jo plačujejo bolniške blagajne znaša po 2 K 40 vin. na dan. Če je imel delavec pri bolniški blagajni pravico do 2 K 40 vin. na dan, pa je bil oddan v bolnico, ki je veljala le 1 K 90 vin., mu je izplačala blagajna razliko med K 190 in K 240, to je 60 vinarjev na roko, kar je znašalo po 4 K 20 vin. na teden, kar se je delavčevi družini že precej poznalo. Zdjaj, ko mora plačati bolniška blagajna vseh 2 K 40 vin. bolnici, pa se delavec lahko obriše pod nosom. Pri vsem tem se pa postrežba v deželni bolnici ni prav nič izboljšala. Bolniki morajo posebno po zimi ležati na tleh; ampak samo ponoči, ker podnevi jih seženo na hodnike, da obiskovalci ne vidijo teh čednih razmer. Tisti, ki plačajo oskrbnino sami, ali jo pa plača zanje bolniška blagajna, so v toliko na boljšem, da jih ravno ne gonijo iz bolnice, dočim se vsi drugi, posebno kmečki posli, za katere plačujejo po večini dežela, pri količjak večjem navalu bolnikov odprste neozdravljeni — zaradi pomanjkanja prostora! Hrana je pod vsako kritiko. Mnogi si pomagajo s tem, da hodijo pogosto k spovedi in obhajilu, seveda ne iz srčnega nagiba, pa jim usmiljenke takoj izboljšajo hrano in jih sploh protežirajo na vseh koncih in krajih. To vse se godi brez vednosti zdravnikov, ali celo zoper njih voljo, kder ima toliko poguma, da se pritoži, se izpustavi nevarnosti, da si na eni strani pomaga, na drugi strani pa občuti vso ničvrednost od »Slovenca« toliko hvalisane »krščanske usmiljenosti«. Vidi se torej, da smatrajo tudi v deželnih dobrodelnih zavodih reveže le za črnega knapa in umazanega delavca. Dr. Zajec, zdravnik in deželni odbornik kranjski, je v Poljniku povedal le to, kakšno mnenje sploh imajo voditelji S. L. S. o delavcih. Ta gospod je v svoji zgovornosti že marsikaj povedal, kar bi moralo odpreti oči tistim delavcem tudi, ki še vedno silijo v njegovo »Jugoslovansko strokovno zvezo.«

— S tajne seje občinskega sveta. Občinski svet je nasvetoval finančni oblasti za zaupnike pri odmeri osebne dohodnine gg. Stefana Kluna in Josipa Tonija. Magistratnemu konceptnemu praktikantju dr. Kaučiču se je dovolil šestmesečni dopust v svrhu, da prakticira pri deželni vladi. Inženirjema A. Poženelu in J. Mačkovšku se je dovolila stavbna doklada, določena v zadnji seji občinskega sveta. Prošnja mag. kom. Frana Jancigaja za pomaknitev v VIII. plačilni razred se je odklonila. Prošnje petih uradnikov za vštete let v pokojnino, so se vrnile magistratu s pozivom, naj predloži izkaz vseh uradnikov, ki so preje službovali na drugih mestih, preden so bili sprejeti v magistratno službo. Županovo poročilo o pridelitvi mestni

pa v privatnem življenju. Kjer gre za splošni blagor, ni mogoče kvarnega vpliva uničiti drugače, da udarimo po veljavi brezverskih pisateljev, ki jo uživajo. Tu je upravičeno sovraštvo do zlobe in sveta jezca na zlobneže. Za množico je treba čustva in ognja, ker ni dovoljna za dolge dokaze; množico je treba pretresti in prevzeti z ognjevitim jezikom. Tako delajo tudi nasprotniki. Zato so tudi svetniki in papeži vedno rabili najkrepkejše izraze, da so udarili z njimi zmoto. Ljudje so ljudje in ne zgolj duhovi. Javno pobijati javne zmote — to je delo ljubezni do ljudstva in Boga.

Tak mora biti katoliški časnik! Obrnimo to na slovenske razmere in vprašajmo: Kaj pa potem, ako katoliški list, stoječ pod vodstvom, oziroma kontrolo škofovo, zagovarja glede morale javne zmote, n. pr. afero dr. Kreka, Oražma in drugih, ali smemo iz ozirov do osebe pustiti, da se širi zmota, slepi ljudstvo in tako izpodkopujejo temelji pravosti? Pričakujemo, da nastopi slovenski jezuit in nam napiše knjigo o tem, kaj storiti, ako katoliški list dela mnogo tega, kar je naravnost nasprotno katoliški moralni, z vednostjo škofovo...

občini ostalih stražnikov posameznim mestnim uradom, se je vzelo na znanje. Predlog odseka za službeno pragmatiko glede službene obleke tržnim nadzornikom, oziroma letnega pavšala po 100 kron, je bil soglasno sprejet. Prošnjam mestnih uradnikov A. Vrhovca in Fr. Šturma za vštete let se je ugodilo. Monterjema Indofu in Slabini se je priznala pravica do napredovanja v II. stopnjo II. kategorije z dnem prvega februarja leta 1914. — Slugama na realki Peterci in Marinški so se v sporazumu z deželnim odborom zvišali prejemki po ključu prejemkov deželnih slug. Prošnja vdove nekega uradnika za zvišanje vdovnine se je odstavila z dnevnega reda. Sklenilo se je ustanoviti pri »Mestni hranilnici ljubljanski« dve novi uradniški mesti. »Glasbeni Matičici« in »Radogoj« se naj izplačata redni tekoči podpori.

— Shod kovinarjev, ki je bil včeraj pri Perlesu v Ljubljani, se je vrlo dobro obnesel. Govoril je sodrug Hlebš o tekočih zadevah ter o volitvah v obrtno sodišče. Debata, v katero so posegli tudi drugi člani, je bila kaj zanimiva in je pričala, da se organizacija ljubljanskih kovinarjev v vsakem oziru razvija. Po končanem društvenem shodu se je vršilo volilno zborovanje in je gotovo, da bodo volili ljubljanski kovinarji kandidata delavske stranke. — »Glasbena Matica« v Ljubljani pripravila velik koncert v proslavo spomina slovenskih skladateljev bratov dr. Benjamina in dr. Gustava Ipavca. Koncert bo v nedeljo dne 14. decembra. Ta koncert bo za slovensko glasbo zgodovinskega pomena, ker bo pokazal zasluge obeh bratov Ipavcev za razvoj slovenske glasbe v zadnjih 60. letih.

— Lozarjev krompir. Prijatelj našega lista nam piše: Pretečeni petek me je gnala radovednost na galerijo, da slišim razkritja klerikalnih občinskih odbornikov o mestni upravi ljubljanski. Nimam povoda, da bi se brez pridržka pridružil tistim, ki vidijo v ljubljanskem mestnem magistratu vzor nepristranosti, ali vseeno me je nastop klerikalcev ob tej priliki skrajno razočaral. Klerikalci so se držali silno rezervirano, kakor bi hoteli reči: Mi vemo še dosti; toda nismo tako neumni, da bi vam predčasno pokazali svoje karte. Pozornim očem pa ni odšlo, da se je klerikalni naskok na magistratno upravo izvršil po geslu: Frisch gewagt, ist halb gewonnen! Laži, nekaj bo že obviselo! Nočem prejudicirati, da revizijska komisija, ki

vinarjev, bi bilo to tonko kakor kaplja na železno kamen. Ali mi poznamo upravo južne železnice kakor tudi g. dr. Ribafa, kateri je nanesel že dovelj peska v oči ubogim nezavednim ljudem. Ni treba zopet ponavljati, kako je Rybafa zastopal železničarje v parlamentu, pa g. avniar, ki je pobegnil od glasovanja, menda to, ker je član češkega kluba. Pa denimo, da res ta dva gospoda intervenirala. Ampak za to, ker je »Zveza« napovedala konkurz je gospod Johann s svojimi tajniki že popolnoma suh. To je pa tudi usodopolno za tržaški program». Ampak svetovali bi g. dr. Rybafo, da bi šel najprej tje intervenirati, kjer so najdenjaki največ škodovali, to je na državno železnico. Tam se je gospodom vsled največ šalinov in nosijo vsled tega tudi posledice. Tem kratkih let se jim je plača znižala in delni čas podaljšal, kadar bodo gospodje tam pravili vsaj to, kar so pokvarili, tedaj naj se intervenirajo, če bomo to mi, ki smo vromna večina na južni železnici, želeli. Sicer ne rabimo ne Johanna in ne tržaškega »programa«. Kar se pa tiče telegrama, pa je najhujši zločin, da si upajo še, povrh vsega druga, tako norčevati. Večina slovenskih železničarjev najodločneje protestira proti takemu činu agitacije. Gospod dr. Rybafo pa upozorjamo na znani rek, da je od resnosti do smešnosti samo en korak!

Južni železničarji.

— **Prijetna tolažba.** Tržaška »Edinost« je eni poslednjih svojih števil opisala v kratki kritiki križev pot akademičnega slikarja Gustinčiča, ki ga je beda prisilila, da se je izučil šoferja. Kot šofer bo morda bolj živel in se zaslužil kakor kot slovenski umetnik. Tožiti umetnika je pač lepa stvar, akoravno mu s tolažbo nič pomagano. Ampak »Edinost« je izmislila novo tolažbo, ki se popolnoma zema z mišljenjem tržaških slovenskih nacionalnih krogov. »Edinost« pravi: »Tolaži naj s tem, da je sin Krasa in da se drugim umetnikom slovenskim ne godi bolje.« Dejstvo to, da je kraški sin in da se drugim umetnikom godi bolje, naj bo Gustinčiču v tolažbo. Vagi Gustinčič! Ako ti kdo polomi kosti, bodi dovoljen, da ti ni odnesel glave.

— **Zagovornik železničarjev** je postal dr. Rybafo. Pretečeni teden se je menda podal k leziškemu ministru in tam urgiral, da se gularijo plače južnih železničarjev tako, da do enotne onim državnih železničarjev. Ako hotel minister ugoditi Rybafovi zahtevi, bi moral zahtevati od južne železnice, da znatno znižajo plače svojemu oboju. Ne pravimo dvakrat, da ne bi izvršil minister tudi kaj takega južna železnica bi smela v tem slučaju zgrajiti Ribafu spomenik. Železničarji pa smejo zares hvaležni svojemu novemu zagovorniku in onim, ki znajo dr. Rybafo tako imenovano informirati.

Deželna organizacija Jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu.
V zmislu strankinega štatuta sklicuje podružnični politični odbor na nedeljo 7. decembra 1913.

DEŽELNO KONFERENCO

Nedežnim provizoričnim dnevnim redom:
1. Izvolitev predsedništva;
2. Izvolitev komisij za overovljenje manov in pregledovanje resolucij in predlogov;
3. Poročilo političnega odbora in nadzorstva.
4. Politični položaj v deželi.
5. Parlament in delavstvo.
6. Strankino časopisje, organizacija in agitacija.
7. Naše kulturno delo.
8. Izvolitev novega polit. odbora in nadzorstva.
9. Slučajnosti.
Konferenca se vrši v zeleni dvorani Dežanskega doma ulica Madonnina 15 in traja od zjutraj z dvehurnim odmorom opoldne do zvečer dnevnega reda.
politični odbor Jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu, 8. novembra 1913:

F. Milost, predsednik. R. Golouh, tajnik.

Zadnje vesti.

STAPINSKEGA DEMISIJA.

Dunaj, 15. Posl. Stapinski je odstopil od čelstva parlamentarnega kluba Poljske ljudske stranke in od načelstva Poljskega kola, ker bil izvoljen v delegacije.

DIPLOMATIČNE VESTI.

Bukarešt, 17. Dosedanji avstrijski poslanik Rumuniji princ Fürstenberg, ki je imenovan veleposlanika v Madridu, bo danes od kralja rola sprejet v Sinaji na poslovnih avdijenci.
Carigrad, 17. Avstrijski veleposlanik mejni of Pallavicini se je vrnil z dopusta.

PONESREČENA ZRAKOPLOVCA.

Dunaj, 16. Dva avstrijska vojaška letalca se blizu postaje Babič na Ruskem ponesrečala. Eden njiju po imenu Palmer, je mrtev, drugi Lutter, je tako težko ranjen, da ga je ko-

maj razumeti. Izročaj iz Moskve, ki je naznanil to nesrečo, pravi, da sta oba poletela iz neke avstrijske trdnjave. Ima trdnjave je pa v brzozjavu popačeno.

VELIKA SLEPARIJA S ŠEKI.

Krakov, 16. Zadnje mesece sta dve banki v Novem Jorku dobivali od evropskih bank mnogo šekov, ki so bili v Evropi eskomptirani, katere so pa v Ameriki spoznali za falzificirane. Del teh šekov je bil pri nekem ropu v Novem Jorku ukraden. Novojoški detektiv Ferguson, kateremu je bilo poverjeno zasledovanje zadeve, se je pripeljal v Evropo in je potoval za sledovi do Krakova. Tukaj je dognal, da sta spravila tukajšnji mali trgovec Aron Gafer in njegov sin falzificirane šeke v promet. Oba sta aretirana.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

Budimpešta, 16. Na včerajšnji seji je grof Tisza predložil zakonski načrt o bosanskih železnicah. Nekateri opozicionalci so prišli na sejo. Posl. Smrecsany je bil izključen od 30 sej. Nadaljevala se je razprava o tiskovni reformi. Justični minister Balogh je polemiziral s posl. Vazsonyijem. Posl. Springer je dejal: Vlada pravi, da hoče odpraviti časniške zlorabe, pod to pretvezo pa hoče ukleniti časopisje. Načrt je reakcionaren. — Predsednik ga petkrat opominja, da naj govori le o predmetu, naposled pa mu vzame besedo. Posl. Lohne pravi v neki interpelaciji, da je po neki izjavi bivšega ministra Kristoffija nekdanja Fejervaryjeva vlada plačala del dolga liberalne stranke. Interpelant vprašuje, če je bil ta dolg poplačan iz državnih sredstev, kakšen je bil znesek, iz katerega zaklada se je poplačal in če je obsegal ta dolg tudi volilne stroške za izvolitev grofa Tisze v Budimpešti leta 1905. — Tisza pravi, da hoče odkritosrčno pojasniti dejstva. Volilna agitacija je povzročila neki primankljaj v strankini blagajni; on je poskrbel za provizorično pokritje na ta način, da je najel za stranko posojilo pri nekem finančnem zavodu. Ko je baron Fejervary izvedel o dolgovi liberalne stranke, mi je ponudil, da poskrbi za pokritje, kolikor mu bo mogoče. Sprejel sem ponudbo in baron Fejervary je plačal približno četrtino strankinih dolgov. Za pokritje ostalega dela sem moral skrbeti jaz. Če vprašuje gospod interpelant, ali je plačal Fejervary kaj z državnim denarjem ali iz kakšnega državnega zaklada, moram reči, da tega ne vem. Odkod naj bi mi bilo to znano? — Posl. Lohne ne vzame tega odgovora na znanje, ker ni Tisza povedal iz katerih sredstev je Fejervary poplačal strankine dolgove. Opozicija je zapustila dvorano. — Prihodnja seja bo v ponedeljek, 24. novembra.

BALKANSKE TRGOVINSKE POGODBE.

Budimpešta, 16. V kratkem se predloži državnemu zboru načrt zakona, ki bo zahteval pooblastilo za pogajanje z balkanskimi državami zaradi revizije dosedanjih trgovinskih in carinskih pogodb.

POLICIJA PROTI DIJAKOM.

Budimpešta, 15. Snoci so imeli opozicijski dijaki shod, na katerem so protestirali proti reakcionarnemu načrtu tiskovnega zakona. Po shodu je okrog 400 dijakov korakalo po ulici Košuta Lajoša in je prepovedalo pesmi. Policija je nastopila proti dijakom in jih razkropila, pri čemer so bili 4 dijaki s sabljami ranjeni. Okrog sto dijakov je odšlo pred policijsko ravnanje, kjer so viharo zahtevali vstop, da bi vložili ovadbo. Za soboto so dijaki naznanili baktjado, katero pa je policija prepovedala.

VPOKOJENI PAŠIČ.

Belgrad, 16. Dejstvo, da je Pašič vpokojen kot predsednik državnega sveta, nima nič opraviti z njegovim ministrskim položajem.

FRAN FERDINAND NA ANGLEŠKEM.

London, 16. Včeraj ob 3. popoldne sta se pripeljala avstrijski prestolonaslednik Fran Ferdinand in njegova soproga v Dover. Takoj, ko je parnik priplul, sta se izkrcala in sedla v pripravljene separatni voz.

AFERA DISCIPLINIRANEGA GENERALA.

Pariz, 17. Bivši poveljnik 16. armadnega zbora general Faurie je izjavil nekemu poročevalcu: Vsa armada ve, da sem prevzel armaden zbor, ki je popolnoma propadel, ter da je zahvaliti le moji vztrajnosti in trudu mojih častnikov, če sem mogel pripeljati na manevre dobro izvežbane, solidne čete. Disciplinarni svet me je kaznoval, ne da bi me bil zaslišal. — Vojnemu ministru je general Faurie poslal pismo, v katerem se z najostrejšimi besedami pritožuje zoper postopanje disciplinarnega sveta.

FRANCIJA IN NEMCIJA.

Pariz, 16. Z ozirom na vesti, ki so bile razširjene na borzi, da so nastali nesporazumi med Nemčijo in Francijo zaradi kolonialnih vprašanj je justični minister ukazal sodno preiskavo. »Matin« piše: Ne le, da ni med Francijo in Nemčijo nastal noben nesporazum, ampak obe državi sta rešili nekoliko kočljivih vprašanj, in sta pričeli pogajanja zaradi Male Azije, ki se ugodno razvijajo.

PONESREČENI DELAVCI.

Altona, 16. Pri preizkušnji neke zabavne železnice v tukajšnjem Lunaparku je šest delavcev padlo v globočino. Trije so se smrtno poškodovali.

NEMŠKO ČASOPISJE NA RUSKEM.

Kelmoraj, 16. »Köln. Ztg.« poroča iz Sosnovic, da je ruska cenzurna oblast prepovedala uvoz vseh nemških časopisov in vpeljala za nemške liste najstrožjo cenzuro.

VELIK PROCES.

Peterburg, 16. »Novoje Vremja« poroča: V petek se je zopet pričela pred varšavskim sodiščem razprava v procesu proti grofu Ronjkerju in lastniku zavoda Zawadskemu, ki je bila dalje časa ustavljena. Obtožena sta obdolžena, sta sta umorila gimnazijca Hrzanowskega, brata grofove žene. Senat je svoj čas razveljavil obsodbo, ko se je množil obremenjevalni material, je pa ukazal novo drago preiskavo. Proces bo trajal približno dvajset dni. Povabljenih je 209 prič in sedem izvedencev.

IZPUŠČENI VJETNIKI.

Atene, 16. Vojno ministrstvo je včeraj ukazalo, da se naj takoj izpuste vsi turški vojni vjetniki.

HOMATIJE V PERZIJU.

Berlin, 17. Iz Teherana poročajo, da bo mladi šah kronan dne 21. januarja, na dan, ko bo 16 let star.

MEHIKO IN AMERIKA.

Washington, 16. Instrukcije, ki so bile doposlane ameriškemu poslaniku, označujejo, kako daleč gredo Zedinjene države, če se spuste vnovič v pogajanje, ki bi ga Huertovi uradniki radi zopet pričeli. Zedinjene države stoje na stališču, da bi bila obnovitev pogajanj nepotrebna, če ne dobe definitivne obljube. »Assoziated Press« poroča, da je angleški poslanik naznanil Huerti, da je Anglija pripravljena moralno podprati Zedinjene države. Huerta je bil baje hudo zadet, ko je opazil, da je narod, o katerem je vedno mislil, da je na njegovi strani, proti njemu.

Huerta izginil.

London, 16. Angleški časopisi imajo brzozjavna poročila, da je bil predsednik Huerta na nerazumljiv način izginil, to pa le zato, da je prespal velikomno pijanost. V ta namen se je bil za nekaj dni umaknil v neko predmestno vilo, zdaj pa se je že vrnil v palačo.

Boji.

El Paso, 16. Vstaši so včeraj zavzeli obmejno mestce Juarez. Pri tem so bili trije Amerikanci ubiti. Naskok se je bil pričel takoj ob zori. Grmenje topov je zbudilo prebivalce iz spanja. Krogle so padale kakor toča.

FINANČEN POLOM V NOVEM JORKU.

Novi Jork, 16. »New York Herald« poroča, da je banka H. B. Hollins et Co., ki zastopa velike melikanske tvrdke, ustavila plačevanje. Pasiva se cenijo na pet milijonov dolarjev, aktiva pa znašajo komaj 50.000. Trdka cenji svoja aktiva na približno dva in pol milijona, ki pa obstojajo večinoma iz varnosti, katere pa je težko realizirati. Več kot sedemsto trgovcev je zadel ta polom; več kakor dvesto

vlagatelj je popolnoma ruiniranih. Pravijo da se je banka spuščala v velike špekulacije.

Odgovorni urednik Etbin Kristan. Izdaja in zalaga založba »Zarje«. Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

registrovana zadruga z omejenim jamstvom priporoča svojo bogato zalogo zimskega blaga vseh vrst špecerijskega blaga, otroških oblek, nogavic, čevljev, srajc itd. po najnižji ceni. Toči se tudi v svoji lastni gostilni pristna bizeljska, dalmatinska in istrska vina. Pristni refosco in »Adria Perle«.

Vabi se toraj cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsak. Delež znaša 20 kron.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

le arnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

Edna posebnost likerja je **Zdravnik želodca.**

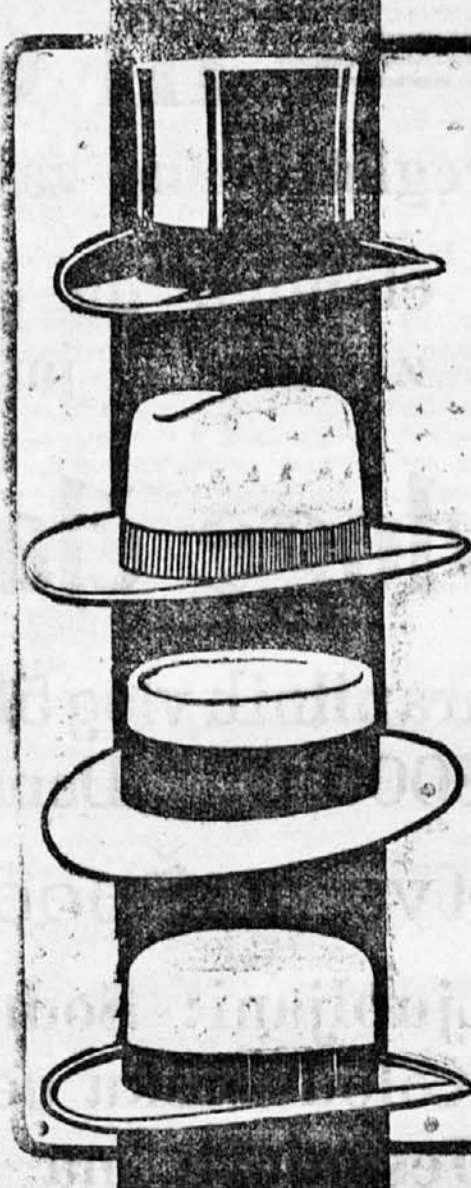

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborno vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Odkrivan v Parizu z zlato kolajno in čast. križcem.

Klobuki
Cilindri
Čepice
Kravate
Rokavice
Srajce
Nogavice
Žepni robci
Naramnice
Dežniki

Prof. Jagrovo
Trikot perilo
Za lovce:
Pletene telovnike
Dežne plašče itd.

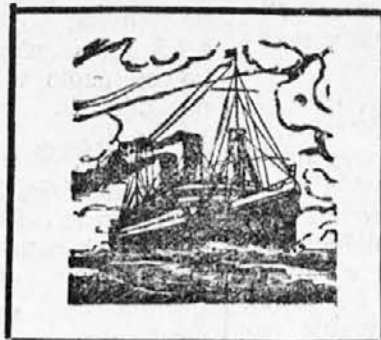
Modna in športna trgovina
P. Magdič,
Ljubljana,
nasproti glavne pošte.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Tržiču
(Gorenjsko)
(najmodernejše podjetje monarhije)

Otvoril sem lastno prodajalno
LJUBLJANA
na drobno **Breg 20** na debelo
v Cojzovi hiši.

Potniki
 v severno in južno AMERIKO
 se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
 Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
 najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
 brezličnim brzovjavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
 dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopej itd.

Odhod parnikov:
 v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
 Trst-New-York, vsako soboto
 Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
 Trst-Kanada, vsak mesec.
 Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
 agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ. Ljubljana,
 Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
 obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obrestji prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
 Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
 Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
 od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok pri društvu najprimernejši in varnost vlog
 najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
 svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Pröduktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opremljeni tovarni na Glineah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo dopošlje brezplačno v najkrajšem času.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. — Člani, segajte po njem!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in načelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po $5 \frac{1}{2} \frac{0}{0}$ od dne vloge do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K. Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču, na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.